

جش صادراتی بدون اصلاحات اقتصادی ممکن نیست

گروه گزارش: در همایش ملی تشکلهای صادراتی، نقش آفرینان توسعه صادرات غیرنفتی ایران، مسئولان دولتی، نمایندگان مجلس و فعالان بخش خصوصی با تأکید بر ظرفیتهای صادراتی کشور، اصلاح سیاستهای ارزی و تجاری، رفع موانع مقرراتی و تقویت تولید و سرمایه‌گذاری را از الزامات توسعه پایدار صادرات دانستند.

همایش ملی تشکلهای صادراتی، نقش آفرینان توسعه صادرات غیرنفتی ایران، از سوی کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق ایران، کنفدراسیون صادرات و سازمان توسعه تجارت و با حضور رئیس و اعضای هیات رئیسه اتاق ایران، نمایندگان از مجلس، معاون وزیر صمت، جمعی از صادرکنندگان بخش خصوصی و روسای تشکلهای صادراتی در محل اتاق ایران برگزار شد. حاضران در این نشست، افزایش صادرات غیرنفتی را نیازمند اصلاح سیاست‌گذاری‌ها، رفع مشکلات فعالان اقتصادی و تقویت توان تولیدی کشور دانستند.

بدون سرمایه‌گذاری پایدار جهش صادراتی محقق نمی‌شود

شمس‌الدین حسینی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس، با تأکید بر ضرورت توجه به سرمایه‌گذاری و تولید در سیاست‌های توسعه صادرات گفت: ضعف رشد اقتصادی، کاهش سرمایه‌گذاری، محدودیت‌های انرژی و مشکلات سیاست‌گذاری ارزی، بنیان‌های توسعه صادرات کشور را تضعیف کرده است و بدون اصلاح این روندها نمی‌توان به افزایش پایدار صادرات امیدوار بود.

حسینی با اشاره به آمارهای اقتصاد کلان افزود: رشد اقتصادی ایران در دهه گذشته به‌طور متوسط حدود یک درصد بوده و روند سرمایه‌گذاری نیز در این دوره با ضعف مواجه شده است. به گفته او، در سال گذشته و سه‌ماهه نخست امسال، وضعیت رشد اقتصادی و سرمایه‌گذاری نگران‌کننده‌تر شده و بخش صنعت نیز یکی از ضعیف‌ترین عملکردها را داشته است.

او با اشاره به کاهش صادرات و واردات کالا اظهار کرد: صادرات کالا در سال گذشته حدود ۵ درصد کاهش یافت و در شش‌ماه امسال نیز افت بیشتری ثبت شد. هم‌زمان، کاهش سهم کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای در ترکیب واردات، در کنار افت سرمایه‌گذاری و رشد صنعتی، نشانه مثبتی برای توسعه تولید و صادرات نیست. کاهش واردات کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای می‌تواند تأمین تجهیزات، قطعات و مواد اولیه موردنیاز صنایع را تحت تأثیر قرار دهد. در نتیجه، نوسازی خطوط تولید و افزایش ظرفیت بنگاه‌ها نیز با دشواری مواجه می‌شود؛ مسائلی که در بلندمدت بر توان رقابت محصولات ایرانی در بازارهای خارجی اثر می‌گذارد.

رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس، ناترازی انرژی را از موانع جدی تولید و صادرات دانست و گفت: حتی برخی واحدهای صنعتی در بخش قابل‌توجهی از روزهای سال به دلیل محدودیت انرژی امکان تولید ندارند. کاهش تولید، صادرات و عرضه ارز را محدود می‌کند؛ در حالی که رشد نقدینگی فشار مضاعفی بر بازار ارز وارد می‌آورد.

محدودیت انرژی علاوه بر کاهش میزان تولید، امکان تحویل به‌موقع سفارش‌های صادراتی را نیز کاهش می‌دهد. در بازارهای خارجی، استمرار عرضه و پایداری به تعهدات از عوامل مهم حفظ مشتریان است و اختلال در تولید می‌تواند موقعیت صادرکنندگان را در بازارهای هدف تضعیف کند.

حسینی با انتقاد از وضعیت سیاست‌گذاری ارزی افزود: تعدد نرخ‌های ارز و نحوه مداخله در بازار با الزامات نظام شناور مدیریت‌شده فاصله دارد. همچنین، اجرای مقررات مربوط به بازگشت ارز صادراتی باید به‌گونه‌ای باشد که ضمن نظارت بر جریان‌های ارزی، میان صادرکنندگان دولتی و خصوصی تبعیض ایجاد نکند و فعالیت صادرکنندگان را با موانع غیرضروری مواجه نسازد.

ثبات سیاست‌های ارزی برای برنامه‌ریزی بنگاه‌ها اهمیت زیادی دارد. صادرکنندگان برای تعیین قیمت محصولات، تنظیم قراردادهای خارجی و مدیریت هزینه‌های تولید به مقررات روشن و قابل پیش‌بینی نیاز دارند. تغییرات مکرر در ضوابط یا دشواری اجرای تعهدات می‌تواند هزینه فعالیت تجاری را افزایش دهد و برنامه‌ریزی بلندمدت را با مشکل روبه‌رو کند.

او با اشاره به گزارش‌هایی درباره معرفی حدود ۱۷ هزار فعال اقتصادی به تعزیرات حکومتی در پرونده‌های مرتبط با تعهدات ارزی، بر ضرورت شفافیت و بررسی دقیق این موضوع تأکید کرد و گفت: اصلاح سیاست‌های ارزی و تجاری بدون دسترسی به اطلاعات دقیق و گفت‌وگوی مؤثر میان دولت و بخش خصوصی امکان‌پذیر نیست.

رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس ادامه داد: معرفی این ۱۷ هزار فعال اقتصادی و تاجر به تعزیرات که برخی شاید حدود ۲۰۰ هزار دلار تعهد ارزی دارند، در حالی است که می‌گویند چند تراستی هر کدام چند میلیارد دلار برنگردانده‌اند؛ این موضوعی است که باید رسیدگی شود.

حسینی در پایان خواستار توجه بیشتر به بازسازی و نوسازی اقتصاد، اصلاح سیاست‌های انرژی و پولی و مالی و تقویت نقش تشکلهای اقتصادی در ارائه راهکارهای اجرایی شد و تأکید کرد که توسعه پایدار صادرات به اصلاح بنیان‌های تولید و سرمایه‌گذاری وابسته است. به عقیده او، در صحن شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی نیز باید به‌جای پرداختن به مشکلات موردی بنگاه‌ها، این دست از مسائل کلان مورد پیگیری قرار گیرد.

صادرات غیرنفتی ایران باید به روزانه یک میلیارد دلار برسد

در مواردی به تشکیل پرونده برای صادرکنندگان و کناره‌گیری برخی فعالان اقتصادی از صادرات منجر شده است. او خواستار همکاری قانون‌گذاران، دستگاه‌های اجرایی و تشکلهای اقتصادی برای اصلاح این وضعیت شد. دهقان دهنوی با اشاره به تجربه انجمن تولیدکنندگان کشش در برنامه‌ریزی برای افزایش صادرات از ۲۰۰ میلیون دلار به ۵۰۰ میلیون دلار تأکید کرد: سازمان توسعه تجارت آماده حمایت از برنامه‌های تشکلهای برای توسعه بازارهای خارجی، تشکیل کنسرسیوم‌های صادراتی و تسهیل تجارت است.

تشکیل کنسرسیوم‌های صادراتی می‌تواند زمینه همکاری بنگاه‌ها در بازاریابی، شناسایی بازارهای هدف و عرضه محصولات ایرانی را فراهم کند. این همکاری به‌ویژه برای شرکت‌هایی که به‌تنهایی توان کافی برای حضور در بازارهای خارجی ندارند، اهمیت دارد.

به گفته رئیس سازمان توسعه تجارت، مجموع برنامه‌های عملیاتی تشکلهای می‌تواند زمینه جهش صادراتی و دستیابی به هدف صادرات روزانه یک میلیارد دلار را فراهم کند.

ترکیه روزانه یک میلیارد دلار صادرات غیرنفتی دارد. ایران نیز با توجه به ظرفیتهای طبیعی، انسانی و فناوریانه خود می‌تواند به این سطح برسد.

دهقان دهنوی افزایش ارزش هر تن کالای صادراتی را دومین اولویت دانست و افزود: متوسط ارزش هر تن کالای صادراتی ایران حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ دلار است؛ در حالی که تکمیل زنجیره ارزش و انجام فرآوری در داخل کشور می‌تواند ارزش صادرات را به میزان قابل‌توجهی افزایش دهد.

افزایش ارزش کالاهای صادراتی به معنای استفاده بیشتر از ظرفیت تولید داخلی و عرضه محصولات فرآوری‌شده به بازارهای خارجی است. در چنین شرایطی، توسعه صادرات تنها بر افزایش حجم کالا متکی نخواهد بود و تولیدکنندگان می‌توانند با ارتقای کیفیت و تکمیل زنجیره تولید، ارزش بیشتری از محصولات خود ایجاد کنند.

معاون وزیر صمت با انتقاد از موانع مقرراتی و اداری اظهار کرد: بخشی از مشکلات صادرکنندگان به محدودیت‌های بازگشت ارز، پیچیدگی مقررات و موانع اداری مربوط است و این شرایط

محمدمدعی دهقان دهنوی، رئیس سازمان توسعه تجارت ایران، با تأکید بر ضرورت افزایش حجم و ارزش صادرات غیرنفتی گفت: ظرفیتهای اقتصادی ایران امکان دستیابی به صادرات روزانه یک میلیارد دلار را فراهم می‌کند، اما تحقق این هدف به اصلاح مقررات و رفع موانع داخلی تجارت نیاز دارد.

دهقان دهنوی در همایش ملی نقش آفرینان توسعه صادرات غیرنفتی ایران افزود: صادرات غیرنفتی کشور در سال ۱۴۰۳ به ۵۸ میلیارد دلار رسید و در سال ۱۴۰۴ نیز با وجود حوادث و محدودیت‌های متعدد، ۵۲ میلیارد دلار صادرات محقق شد.

به گفته او، با وجود اینکه حدود ۷۵ درصد تجارت کشور از نظر وزنی از مسیر دریا انجام می‌شود، کاهش وزن تجارت در شش‌ماه مورد اشاره حدود ۳۰ تا ۳۵ درصد و کاهش ارزش آن حدود ۲۰ درصد بوده است؛ موضوعی که توانایی بخش خصوصی در یافتن مسیرهای جایگزین را نشان می‌دهد.

رئیس سازمان توسعه تجارت با اشاره به فاصله ایران با برخی کشورهای منطقه در حوزه صادرات گفت: صادرات ۵۲ میلیارد دلاری معادل حدود یک میلیارد دلار در هفته است، در حالی که

رفع تعهد ارزی فعالیت صادرکنندگان را مختل کرده است

دلیل ارتباط مستقیم با فعالان اقتصادی، می‌تواند در شناسایی موانع و ارائه راهکارهای اجرایی نقش مؤثری داشته باشند. تشکلهای تخصصی با ارتباط مستقیم با شرکت‌ها و تولیدکنندگان، امکان شناسایی مشکلات اجرایی و ارائه پیشنهادها متناسب با شرایط هر بخش را دارند. مشارکت آن‌ها در فرایند سیاست‌گذاری می‌تواند به کاهش فاصله میان مقررات و واقعیت‌های تجارت کمک کند و زمینه تصمیم‌گیری دقیق‌تر را فراهم آورد.

او با اشاره به موضوع اهلیت‌سنجی صادرکنندگان گفت: تشکلهای اقتصادی از ظرفیت میدانی و تخصص لازم برای شناسایی صادرکنندگان واقعی برخوردارند و می‌توانند در این زمینه به سیاست‌گذاران کمک کنند. استفاده از این ظرفیت، در کنار اصلاح مقررات و تسهیل فعالیت‌های تجاری، می‌تواند به بهبود شرایط صادرات غیرنفتی کشور کمک کند.

توانایی خود را در عبور از موانع و تداوم فعالیت تجاری نشان داده‌اند، اما انتظار می‌رود دستگاه‌های اجرایی، دولت و مجلس نیز با تصمیم‌گیری واقع‌بینانه، برای تسهیل تجارت و رفع موانع موجود اقدام کنند.

دبیرکل کنفدراسیون صادرات ایران، هماهنگی میان دستگاه‌های سیاست‌گذار و اجرای کامل تصمیمات را از الزامات عبور از شرایط فعلی دانست و گفت: تصمیم‌گیری درباره صادرات باید با شناخت دقیق روندهای تجارت خارجی و پیامدهای اجرایی سیاست‌ها انجام شود تا مشکلات گذشته دوباره تکرار نشود.

طباطبایی همچنین بر ضرورت استفاده از ظرفیت تشکلهای اقتصادی در سیاست‌گذاری تأکید کرد و افزود: یکی از دلایل بروز مشکلات در حوزه صادرات، جدی گرفته نشدن دیدگاه‌ها و پیشنهادها تشکلهای تخصصی بوده است. این تشکلهای به

محمدمهدی طباطبایی، دبیرکل کنفدراسیون صادرات ایران، با انتقاد از مشکلات ناشی از رفع تعهد ارزی گفت: در سال‌های اخیر، بسیاری از شرکت‌های صادراتی و واحدهای تولیدی به دلیل مسائل مرتبط با تعهدات ارزی با پرونده‌های قضایی مواجه شده‌اند و ادامه فعالیت آن‌ها با مشکل روبه‌رو شده است.

طباطبایی با تأکید بر اهمیت صادرات تصریح کرد: تجارت خارجی، به‌ویژه صادرات، یکی از موتورهای محرک اقتصاد و منبع تأمین ارز موردنیاز کشور برای واردات مواد اولیه و کالاهای ضروری است. از این رو، سیاست‌گذاری در این حوزه به رویکردی متفاوت نیاز دارد؛ چراکه تجربه و آزمون‌وخطاهای سال‌های گذشته نه‌تنها مشکلات را برطرف نکرده، بلکه در مواردی بر آن‌ها افزوده است.

او با اشاره به تداوم تحریم‌ها و محدودیت‌های اخیر ناشی از محاصره دریایی اظهار کرد: صادرکنندگان در سال‌های گذشته

سخن پایانی

مورد توجه قرار گرفت. تحقق این اهداف به توان تولیدی کشور وابسته است و تقویت این توان نیز بدون سرمایه‌گذاری، دسترسی پایدار به انرژی و تجهیزات و ثبات مقررات امکان‌پذیر نخواهد بود.

در این میان، تشکلهای صادراتی می‌توانند با شناسایی موانع و ارائه راهکارهای اجرایی، نقش مؤثری در بهبود سیاست‌گذاری داشته باشند. همچنین، همکاری میان بنگاه‌ها و تشکیل کنسرسیوم‌های صادراتی می‌تواند ظرفیت حضور محصولات ایرانی در بازارهای هدف

مورد توجه قرار گرفت. تحقق این اهداف به توان تولیدی کشور وابسته است و تقویت این توان نیز بدون سرمایه‌گذاری، دسترسی پایدار به انرژی و تجهیزات و ثبات مقررات امکان‌پذیر نخواهد بود.

در این میان، تشکلهای صادراتی می‌توانند با شناسایی موانع و ارائه راهکارهای اجرایی، نقش مؤثری در بهبود سیاست‌گذاری داشته باشند. همچنین، همکاری میان بنگاه‌ها و تشکیل کنسرسیوم‌های صادراتی می‌تواند ظرفیت حضور محصولات ایرانی در بازارهای هدف

اظهارات مطرح‌شده در همایش ملی تشکلهای صادراتی نشان می‌دهد که افزایش صادرات غیرنفتی به مجموعه‌ای از اصلاحات هماهنگ در حوزه تولید، سرمایه‌گذاری، انرژی، سیاست ارزی و مقررات تجاری نیاز دارد. تعیین اهداف صادراتی، بدون فراهم کردن شرایط لازم برای فعالیت بنگاه‌ها، نمی‌تواند به رشد پایدار منجر شود. افزایش ارزش هر تن کالای صادراتی، تکمیل زنجیره ارزش و توسعه بازارهای خارجی از جمله محورهایی است که در این نشست